

Remissvar - Belägg för broms? - Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20)

Sammanfattning

Värnamo kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20) och redovisar härmed sina synpunkter.

Värnamo kommun ser positivt på att frågor som stärker långsiktig planering, effektivitet och transparens i kommunsektorns ekonomi lyfts fram och analyseras. Utredningen behandlar viktiga frågor om ansvarsfördelningen mellan staten och kommunsektorn, de grundläggande förutsättningarna för den kommunala beskattningsrätten samt det kommunala självstyret.

Värnamo kommun är kritisk till utredningens förslag om skattebromsavgift och skattesänkingsbidrag. Värnamo kommun anser att förslaget bör analyseras vidare, med särskild hänsyn till det kommunala självstyret och de skiftande strukturella förutsättningar som finns mellan olika kommuner.

Värnamo kommuns synpunkter

Värnamo kommun anser att utredningen är väl genomförd med en tydlig strävan på att stärka motiven för en långsiktig och ansvarsfull ekonomisk hushållning i kommuner och regioner. Analysen av skattesatsernas utveckling, tillsammans med de samhällsekonomiska resonemangen kring beskattning av arbete, utgör ett värdefullt underlag för fortsatt dialog och analys.

Samtidigt lyfter flera av utredningens centrala förslag principiellt viktiga frågor, särskilt när det gäller det kommunala självstyret, proportionalitet och hur statlig styrning bör utformas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Också frågor belyses kring ökad förutsägbarhet och stabilitet kopplat till kommuners och regioners ekonomiska planering, där finansieringsprincipen är central.

Skattebromsavgift och skattesänkingsbidrag

Värnamo kommun bedömer att förslaget medför en inskränkning av kommuners beskattningsrätt och är därför kritisk till utredningens förslag om att införa en skattebromsavgift vid skattehöjningar och ett skattesänkingsbidrag vid skattesänkningar. Möjligheten att besluta om skatten är ett av de mest centrala uttrycken för kommunalt självstyre och ett grundläggande verktyg för att ta ansvar för den samlade verksamheten. En avgift kopplad till höjning av

skattesatsen försvårar kommunens möjligheter att finansiera lagstadgade uppgifter.

Värnamo kommun konstaterar att utredningen tar upp problematiken om det kommunala självstyret och en begränsning av den grundlagsskyddade beskattningsrätten. Utredningen framhåller att det, utifrån proportionalitetsprincipen enligt regeringsformen, i grunden är en politisk fråga att avgöra om de samhällsekonomiska effekterna är tillräckliga för att motivera en varaktig begränsning av det kommunala självstyret.

Värnamo kommun noterar utredningens beskrivning kring utvecklingen av skattenivåerna i kommuner och regioner i huvudsak rör regionernas återkommande skattehöjningar under 2000-talet. Samtidigt bedöms det finnas kommuner som har utrymme att sänka skatten, men som av olika skäl avstår från detta.

Kommuner har olika förutsättningar vad gäller demografi, skattekraft, investeringsbehov och därmed omfattningen av välfärdsuppdraget. Utifrån detta bedömer Värnamo kommun att ett system som ekonomiskt belönar eller belastar förändringar i skattesatsen riskerar att få varierande effekter och inte tillräckligt beaktar dessa skillnader i förutsättningar.

Förändringar av statliga skattereduktioner

Utredarens förslag om att utgå från en fast kommunalskattesats vid beräkningen av jobbskatteavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning kan bidra till att tydligare synliggöra för invånarna vilka konsekvenser förändringar i kommunalskatten får. Värnamo kommun bedömer att förslaget inte medför några direkta administrativa eller ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Effektivitet, transparens och styrning

Värnamo kommun är positiv till utredningens förslag om krav på effektivitet, transparens, och långsiktig planering i kommunal verksamhet. Krav på särskild motivering vid skattehöjningar, ökad öppenhet och mer utvecklad uppföljning bedöms bidra till mer genomarbetade och ansvarsfulla politiska beslut.

Förslaget att kommuner tydligt ska sträva efter hög effektivitet, och att detta ska ingå i riktlinjerna för god ekonomisk hushållning, bedöms också i hög grad vara förenligt med hur Värnamo kommun redan arbetar. Att inkludera en långsiktig plan för skattenivån i riktlinjerna bedöms främja en mer strategisk och framåtblickande planering av kommunens verksamhet och ekonomi. Samtidigt

förbättras förutsättningarna att i ett tidigt skede identifiera och förbereda relevanta åtgärder både vid förbättrade eller försämrade ekonomiska lägen.

Övrigt

Värnamo kommun ställer sig positiv till utredarens övriga förslag om generella förutsättningar för låga skattesatser, särskilt de åtgärder som syftar till att öka förutsägbarheten i intäkterna genom statsbidrag och till att tydliggöra statens ansvar för krav och styrning av kommunsektorn. Statliga beslut om nya eller utökade uppdrag, utformningen av riktade statsbidrag samt tillämpningen av den kommunala finansieringsprincipen påverkar i hög grad kommunernas ekonomiska handlingsutrymme och deras möjligheter att hålla nere skattesatsen. Värnamo kommun bedömer att förutsägbarhet, långsiktig stabilitet, förutsägbarhet och ansvarsfördelning mellan staten och kommunsektorn i första hand säkerställs genom generella och värdesäkrade statsbidrag samt en konsekvent finansiering av statliga reformer, snarare än genom ekonomiska styrmedel kopplade till förändringar i kommunernas skattesatser.

Värnamo kommun är även positiv till utredarens rekommendation att analysera förutsättningarna närmare för ett system med konjunkturutjämnande statsbidrag som kan hantera tillfälliga nedgångar i skatteunderlaget.

Tobias Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande

Emma Gröndahl
Kommundirektör

